

Kanadská

10/07

10. mája

mozaika

Každý týden bezplatně na Vašem stole e-mailem nebo poštou.

Limity produkcie látok znečisťujúcich ovzdušie

Minister životného prostredia John Baird predložil 26. apríla plán zníženia emisií skleníkových plynov a znečistenia ovzdušia. Po prvýkrát tak federálna vláda rozhoduje o limitoch produkcie znečisťujúcich látok v sektore priemyslu. Vláda chce do roku 2020 znížiť emisie skleníkových plynov o 150 megaton, teda o 20 % emisií z roku 2006. Priemysel produkuje polovicu skleníkových plynov a znečisťujúcich látok v Kanade. Spoločnosti budú mať viac možností, ako dané limity splniť, napríklad znížiť emisie alebo prispieť na výskum technológií na ochranu životného prostredia. Novinkou bude burza pre obchodovanie s emisiami v Montreale. Vláda chce taktiež regulovať emisie v doprave (od modelov áut vyrobených v roku 2011) a sprísniť normy energetickej účinnosti domácich spotrebičov. www.ecoaction.gc.ca

Kanada upravuje volebný systém

Kanadský Senát minulý týždeň definitívne schválil návrh zákona, ktorý mení doterajšiu prax určovania termínu všeobecných volieb. Doposiaľ určoval termín úradujúci predseda vlády, ktorý bol obmedzený iba päťročnou maximálnou dĺžkou mandátov v parlamente. Aj keď tradične sa v praxi uplatňoval štvorročný mandát, výberom konkrétneho termínu volieb mohol premiér zvýhodniť vlastnú politickú stranu. Podľa novej legislatívy je termín federálnych parlamentných volieb určený na tretí pondelok v októbri, raz za štyri roky. Budúce všeobecné voľby by sa tak mali konať 19. októbra 2009. Povinnosť rozpustiť parlament v prípade vyslovenia nedôvery vláde a vypísať predčasné voľby však zostáva zachovaná. Vláda premiéra Stephena Harpera plní presadením tohto zákona jeden z vľahných predvolebných sľubov týkajúcich sa reformy demokratického zriadenia. Medzi ďalšie, zatiaľ neschválené, kľúčové zmeny patrí obmedzenie senátorského mandátu na osem rokov a v budúcnosti zmena Senátu na volenú inštitúciu. V súčasnej dobe totiž nie sú kanadskí senátori do funkcie volení, ale menovaní generálnou guvernerkou na základe odporúčania predsedu vlády. Výkon senátorskej funkcie je limitovaný iba vekovou hranicou 75 rokov. www.parl.gc.ca

Transparentné financovanie kanadských politických strán

Začiatkom minulého týždňa odovzdávali politické strany s nárokom na volebný príspevok pravidelný štvrtročný prehľad sponzorských príspevkov. Transparentnému fungovaniu politických strán v Kanade pomáha, že si každý občan môže na internete ľahko nájsť konkrétne dary jednotlivým stranám. Zároveň si ich občania môžu porovnať s ich výdavkami na jednotlivé volebné kampane. Od roku 1993 sa tieto prehľady umiestňujú na stránky Kanadskej volebnej komisie (www.elections.ca) v sekcii Election Financing. Záujemcovia tu dokonca nájdu podrobné údaje o daroch pre jednotlivých kandidátov a ich výdavky na predvolebnú kampaň. Legislatíva upravujúca sponzorovanie politických strán a ich kandidátov je v Kanade pomerne prísna a neustále sa vyvíja. Finančný alebo nefinančný príspevok môže stranám darovať iba fyzická osoba, ktorá je kanadským občanom, alebo má povolenie na trvalý pobyt v krajine. Od tohto roku majú firmy a odbory politické príspevky úplne zakázané. Výška daru je limitovaná čiastkou 1 100 dolárov ročne na jednu politickú stranu či kandidáta. V hotovosti môžu občania prispieť čiastkou maximálne 20 dolárov. Na druhú stranu môže darca príspevok politickej strane alebo kandidátom použiť na zníženie svojho daňového priznania.

Kanadskí vedci vyvinuli špičkový rádiolokátor

Kanadská národná rada pre výskum (NRC) nedávno oznámila ukončenie vývoja a výroby najcitlivejšieho a najpresnejšieho rádiolokátora, aký bol kedy postavený na príjem vlnový dĺžok rádovo v milimetroch. Zariadenie

nazvané Band 3 sa uplatní pri štúdiu zrodu vesmíru, obzvlášť vzniku hviezd, planét a galaxií. Srdcom rádiolokátora je supervodivý čip, ktorý pracuje pri teplote $-269\text{ }^{\circ}\text{C}$, aby dosiahol maximálnu citlivosť. Prístroje vyvinuté Herzbergovým astrofyzikálnym ústavom NRC budú súčasťou medzinárodného observatória ALMA v chilských Andách. NRC ich musí vyrobiť celkom 70, takže sa na ich produkcii budú podieľať aj kanadské firmy. ALMA sa stane najväčšou a najdokonalejšou sústavou rádioteleskopov na svete. Do roku 2012 ju má dokončiť medzinárodné konzorcium tvorené členmi prestížnej vedeckej organizácie Európske južné observatórium - Kanadou, USA a Japonskom. www.hia-ih.nrc-cnrc.gc.ca

História výroby mincí a stokilový rekord

3. mája predstavila Kanadská kráľovská mincovňa svetovú raritu – stokilovú mincu vyrobenú z 99,999% čistého zlata v nominálnej hodnote jeden milión kanadských dolárov. Tento unikát mal pôvodne iba propagovať nový rad zlatých jednouncových mincí s javorovým listom, ale v dôsledku veľkého záujmu zo strany zákazníkov sa mincovňa rozhodla nechať vyrobiť obmedzené množstvo mincí. Minca má v priemere 53 centimetrov a jej hrúbka je v priereze 3 centimetre. Okrem javorového listu, ktorý navrhol umelec Stan Witten, je na minci z druhej strany slávnou kanadskou portrétistkou Susannou Blunt vyobrazená kráľovná Alžbeta. Kanadská kráľovská mincovňa vznikla v roku 1908 a dodnes jej centrála sídli v tej istej budove. Mince sa v súčasnosti razia v mincovni vo Winnipegu, kde je v nepretržitej prevádzke 41 lisov s dennou produkciou 15 miliónov mincí. Ako novinka sa tu chystá napríklad dvanásť 25-centových mincí s tematikou olympijských hier vo Vancouveri v roku 2010. Obidve mincovne ponúkajú prehliadky pre turistov. www.mint.ca

Tanečná lahôdka z Kanady sa predstaví v Bratislave

Na úvod medzinárodného festivalu súčasného tanca Bratislava v pohybe (9. - 17. júna) vystúpi 9. júna svetoznáma kanadská Compagnie Marie Chouinard. Súbor pochádzajúci z Montrealu, Mekky súčasného tanca, odborníci zaraďujú k najlepším svetovým tanečným telesám. Vedie ho choreografka Marie Chouinard, ktorá pôsobí na tanečnej scéne už takmer tridsať rokov, patrí k legendám súčasného tanca a za vysokú originalitu svojich diel získala množstvo prestížnych ocenení. V roku 1978 vytvorila svoje prvé dielo, sólovú choreografiu Crystallisation, ktorá si okamžite získala veľký ohlas. Po 12 rokoch kariéry sólovej tanečnice založila v roku 1990 súbor pod názvom Compagnie Marie Chouinard. V desiatkach choreografií, pod ktoré sa podpísala, skúma poetiku tela spontánnym, zrozumiteľným a vždy prekvapivým spôsobom. Tanečníci sú ukazovaní ako bytosti, ktoré sa rodia priamo pred očami divákov. Architektúra priestoru, vnútorná inteligencia tela a nevyčerpatelné možnosti jej vyjadrenia spolu súzvučia vo formálne dokonalejších konštrukciách, kde rezonujú forma a obsah. Compagnie Marie Chouinard sa predstaví v historickej budove SND o 20 hod s dvoma choreografiami – Étude No.1 a Chorale. Lístky sú v predaji v pokladni SND. www.abp.sk www.mariechouinard.com

KVÍZ O KANADE

Kto vyrobil najmenšiu knižnú miniatúru na svete a aké má táto knižka rozmery? (Odpoveď a novú otázku nájdete v ďalšom vydaní Mozaiky.)
Odpoveď z minulého čísla: Prvou premiérkou bola Rita Johnston, ktorá nastúpila do tejto funkcie v apríli 1991 v Britskej Kolumbii.